

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาสถานศึกษาในการดำเนินการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552 – 2561) ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ผู้ศึกษาได้ทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวคิดการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552 – 2561)
  - 1.1 ความหมายของการปฏิรูปการศึกษา
  - 1.2 การปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542
  - 1.3 ผลการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษแรก
  - 1.4 การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552 – 2561)
  - 1.5 เป้าหมายยุทธศาสตร์และตัวบ่งชี้การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552 – 2561)
    - 1.6 กรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษา
2. การพัฒนาสถานศึกษาตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา
  - 2.1 ความหมายของการพัฒนาสถานศึกษา
  - 2.2 ความหมายผู้บริหารสถานศึกษา
  - 2.3 ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในการปฏิรูปการศึกษา
3. การปฏิรูปการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1
  - 3.1 ข้อมูลพื้นฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1
  - 3.2 แนวทางการดำเนินการจัดการศึกษาประจำปีงบประมาณ 2555 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 4.1 งานวิจัยในประเทศ
  - 4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

1. แนวคิดการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552 – 2561)

1.1 ความหมายของการปฏิรูปการศึกษา

วารสารสมัชชาชาวลพบุรีเพื่อประชาธิปไตย (กรัชช อยู่สุข, 2557, เว็บไซต์) ให้ความหมายการปฏิรูปการศึกษา หมายถึง การเปลี่ยนแปลง ปรับปรุง สะสางระบบการศึกษาให้ดีขึ้นคุณภาพกว่าเดิม

สำนักงานปฏิรูปการศึกษา (2545, หน้า 1) ได้ให้ความหมายการปฏิรูปการศึกษา หมายถึง การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างรูปแบบ กระบวนการจัดการเรียนการสอน การบริหารจัดการและระบบสนับสนุนต่างๆ ไม่ว่าด้านงบประมาณ อุปกรณ์เครื่องมือหรือเทคโนโลยีที่สำคัญ คือการเปลี่ยนวิธีคิดใหม่ให้สอดคล้องกับสังคมใหม่

สิปปนนท์ เกตุทัต (2550, หน้า 34) ได้ให้ความหมายการปฏิรูปการศึกษา หมายถึง การปรับเปลี่ยนแนวคิดเกี่ยวกับระบบ และกระบวนการเรียนรู้ พร้อมกับการปฏิรูประบบการจัดการปรับเปลี่ยนโครงสร้างการศึกษาให้เป็นรูปธรรมของการปฏิรูปการศึกษา คือ ความตื่นตัว และการผนึกกำลังของทุกฝ่าย เพื่อพัฒนาคน สังคม ประเทศไทย ไปสู่ความก้าวหน้า และมีผลในศตวรรษหน้า

กระทรวงศึกษาธิการ (2552, หน้า 18) ได้ให้ความหมายการปฏิรูปการศึกษา หมายถึง การปรับปรุงการดำเนินงานของกระทรวงศึกษาธิการ โดยการคัดเลือกสรรเปลี่ยนแปลงและเพิ่มแนวทางการดำเนินงานที่มีอยู่เดิม ด้วยความคาดหมายว่าจะสามารถแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่มีอยู่เดิมให้เบาบางลงหรือหมดไป และสามารถพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้บรรลุถึงจุดมุ่งหมายความเป็นเลิศทางการศึกษา

สรุปแนวคิดของนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมาย “การปฏิรูปการศึกษา” ไว้ในลักษณะคล้ายคลึงกัน ซึ่งในการศึกษาค้นคว้านี้ ผู้ศึกษาค้นคว้าให้ความหมาย “การปฏิรูปการศึกษา” หมายถึง การปรับปรุงเปลี่ยนแปลง ระบบ โครงสร้าง วิธีการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อพัฒนากระบวนการจัดการศึกษา ให้บรรลุจุดมุ่งหมายความเป็นเลิศทางการศึกษา และสอดคล้องกับสภาพความเปลี่ยนแปลงของโลกยุคปัจจุบัน ในเรื่องพัฒนาคนไทยยุคใหม่ พัฒนาคณาจารย์ยุคใหม่ พัฒนาคณาภพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ พัฒนาคณาภพการบริหารจัดการใหม่

1.2 การปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

หลังจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ได้นำมาบังคับใช้ตั้งแต่ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 พระราชบัญญัติการศึกษาฉบับนี้มุ่งเน้นการปฏิรูปการศึกษา โดยมีสาระสำคัญตามเอกสารนโยบายปฏิรูปการศึกษา พ.ศ. 2545 มี 5 ประการ พร้อมยุทธศาสตร์ดำเนินการที่สอดคล้องกัน (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, 2545, หน้า 2-20) สรุปได้ดังตาราง 1 ดังนี้

ตาราง 1 นโยบายการปฏิรูปการศึกษาและยุทธศาสตร์การดำเนินงาน

นโยบายปัญหาปฏิรูปการศึกษา	ยุทธศาสตร์การดำเนินงาน
1. ปฏิรูปการศึกษาให้การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตาม อัธยาศัย มีความสอดคล้องกัน สามารถถ่าย โอนกันได้ เพื่อสนองความต้องการและ ความจำเป็นของผู้เรียน	1. เร่งรัดการจัดการศึกษาให้เข้าถึงประชากร ในวัยเรียนทุกกลุ่มเป้าหมายอย่างทั่วถึง โดย เน้นการมีส่วนร่วม การพัฒนาการเทียบ โอนผลการเรียนให้สามารถเชื่อมโยงการจัด การศึกษาได้ทุกรูปแบบและส่งเสริมการจัด การศึกษาให้สอดคล้องกับวิถีชีวิต
2. ปฏิรูปการเรียนรู้โดยมีการปฏิรูปหลักสูตร ผู้เรียน เนื้อหาสาระวิธีการจัดการเรียนการสอน แหล่งการเรียนรู้ และกระบวนการเรียนรู้ใน ชุมชน	2. ส่งเสริมให้มีการปฏิรูปการเรียนรู้ เพื่อ พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน การศึกษาเต็มตามศักยภาพ
3. ปฏิรูประบบบริหารและการจัดการศึกษา โดยให้หน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครอง ส่วน ท้องถิ่น และเอกชน มี สิทธิ จัดตั้ง สถานศึกษาและบริหารการศึกษา เน้นการ กระจายอำนาจการจัดการศึกษาลงสู่ระดับ ท้องถิ่นและเอกชน	3. พัฒนาระบบบริหารจัดการ โดยใช้โรงเรียน เป็นฐาน (School – based management) เน้นการกระจายอำนาจ การมีส่วนร่วมและ การสร้างเครือข่ายของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง
4. ปฏิรูปครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการ ศึกษา โดยครูต้องเป็นผู้ประกอบวิชาชีพ ชั้นสูง เน้นมาตรฐานจรรยาบรรณทาง วิชาชีพครูและการพัฒนาตนเองอย่าง ต่อเนื่อง	4. ส่งเสริมการพัฒนาครูและบุคลากรทางการ ศึกษาให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้สามารถ ปฏิบัติงานตามมาตรฐานและจรรยาบรรณ ของวิชาชีพและมีความก้าวหน้าในวิชาชีพ

ตาราง 1 (ต่อ)

นโยบายปรัชญาปฏิรูปการศึกษา	ยุทธศาสตร์การดำเนินงาน
5. ปฏิรูประบบทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา ระดมทรัพยากรจากแหล่งต่างๆ มาใช้เพื่อการจัดการศึกษาเน้นจัดสรรทรัพยากรให้ผู้เรียนอย่างเสมอภาคและเป็นระบบมีระบบทรัพยากรที่ดี มีความคล่องตัว มีประสิทธิภาพและตรวจสอบได้	5. ระดม จัดสรรและบริหารทรัพยากรเพื่อใช้ในการจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ โดยยึดหลักความเสมอภาค เป็นธรรม คล่องตัว โปร่งใสและตรวจสอบได้

ที่มา : สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, 2545, หน้า 2-20)

จากตาราง 1 สรุปได้ว่าการปฏิรูปการศึกษาตามแนวทางและสาระสำคัญในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มีการปฏิรูปการศึกษา 5 ด้าน คือ 1) การปฏิรูปการศึกษา 2) การปฏิรูปการเรียนรู้อ 3) ปฏิรูประบบบริหารและการจัดการศึกษา 4) การปฏิรูปครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา และ 5) ปฏิรูประบบทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา

1.3 ผลการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษแรก

วิชิตวงศ์ ณ ป้อมเพชร์ (2553, หน้า 82-90) กล่าวว่า สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้ดำเนินการติดตามและประเมินผลการปฏิรูปการศึกษาดังแต่ปี พ.ศ. 2542 เป็นต้นมา และได้ทำรายงานสรุปผลของการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่หนึ่ง มีสาระสำคัญที่น่าสนใจและควรให้ความเอาใจใส่ในหลายประเด็นดังนี้

1. ในด้านการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน/สถานศึกษา พบว่า มีสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ยังไม่ได้มาตรฐานตามเกณฑ์ประเมินของ สมศ. จากการประเมินรอบแรก ถึงร้อยละ 65 จากสถานศึกษาที่มีกว่าสามหมื่นแห่งทั่วประเทศ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนขนาดเล็กในชนบทในภาคเหนือและตะวันออกเฉียงเหนือ ในส่วนที่เกี่ยวกับคุณภาพผู้เรียน พบว่าสัมฤทธิ์ผลในวิชาหลัก ได้แก่ ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่า ร้อยละ 50 ผู้สำเร็จอาชีวศึกษาและอุดมศึกษามีความสามารถและสมรรถนะยังไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้ และขาดทักษะความรู้พื้นฐานที่จำเป็น อย่างไรก็ตามในการประเมินรอบสองของ สมศ. พบว่า

สถานศึกษาที่จัดการศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาจำนวน 22,425 แห่ง มีถึงร้อยละ 79.7 ที่ได้มาตรฐาน และร้อยละ 20.3 ที่ต้องได้รับการพัฒนา

2. ด้านการผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์ อาจารย์ให้ความรู้ ความสามารถ และปริมาณเพียงพอ ที่ผ่านมาพบว่า เนื่องจากนโยบายจำกัดอัตรากำลังคนภาครัฐ ผนวกกับการใช้มาตรการจูงใจให้ครูออกก่อนเกษียณ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543 - 2549 ทำให้โรงเรียนสูญเสียอัตราครูไปจำนวน 53,948 อัตรา (ครูเกษียณ 74,784 อัตรา ได้อัตราคืนเพียง 20,836 อัตรา) อีกทั้งบัณฑิตครูศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ บางส่วนจบแล้วไม่เป็นครู อาจารย์ มีปัญหาครูสอนไม่ตรงวุฒิและการขาดแคลนครูในบางพื้นที่ ทำให้มีการขาดแคลนครูโดยรวมในเชิงปริมาณและคุณภาพทั้งระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและการอาชีวศึกษารวมทั้งอุดมศึกษาอย่างต่อเนื่อง ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษา ประกอบกับในอนาคตอีกประมาณ 5 - 10 ปี จะมีครูประจำการเกษียณอายุจำนวนมากกว่าร้อยละ 50 จึงต้องเตรียมการเพื่อรองรับในด้านการคัดเลือกบุคคลเข้าสู่วิชาชีพครู พบว่าผู้เลือกคณะครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์เป็นอันดับท้ายๆ เข้าสาขาอื่นไม่ได้ จึงมาเรียนจำนวนมาก จึงไม่ได้คนเก่ง มีใจรัก มาเป็นครู ในด้านการพัฒนาครู พบว่า ขาดระบบการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพต่อเนื่อง และขาดการดูแลเอาใจใส่อย่างจริงจัง ทำให้ครูไม่ได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบเพียงพอ

3. ด้านการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารและการจัดการศึกษาและส่งเสริมการมีส่วนร่วม รวมทั้งการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาจากส่วนกลางสู่เขตพื้นที่ และสถานศึกษา แม้จะได้มาจากการออกกฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550 แล้ว แต่หน่วยปฏิบัติยังไม่มีอิสระและความคล่องตัวในการบริหารและจัดการศึกษาเท่าที่ควร ส่วนการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา พบว่า มีการถ่ายโอนสถานศึกษาไปองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแล้ว 381 แห่ง การจัดการศึกษาของเอกชนยังไม่มี การขยายตัวเท่าที่ควร ในปี พ.ศ. 2550 สัดส่วนนักเรียนเอกชนขั้นพื้นฐานและอุดมศึกษามีเพียงร้อยละ 17.5 และ 17.1 ตามลำดับ ส่วนสถานประกอบการและสถาบันต่างๆ มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพิ่มขึ้น แต่ยังมีสัดส่วนน้อยมาก

4. การเพิ่มโอกาสทางการศึกษา ปีการศึกษา 2550 ประชากรกลุ่มอายุ 3-17 ปี เข้ารับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ร้อยละ 85.7 โดยในระดับปฐมวัยและประถมศึกษาลดลง จากปีการศึกษา 2542 ส่วนมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลายเพิ่มขึ้น เด็กที่มีความต้องการพิเศษ เข้ารับการศึกษาเพิ่มขึ้นทุกปี การเข้าเรียนอาชีวศึกษาลดลงอย่างต่อเนื่องในปีการศึกษา 2542 - 2546 แต่เพิ่มขึ้นในปีการศึกษา 2547 - 2550 ส่วนอุดมศึกษาโดยเฉลี่ยเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.5 ต่อปี การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยในปี พ.ศ. 2549 ปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรวัยแรงงานอายุ 15-49 ปี คือ 8.7 ปี ซึ่งเป้าหมายปี พ.ศ. 2554 กำหนดไว้ 10 ปี ปัญหาการ

ดำเนินการเนื่องจากความไม่พร้อมของท้องถิ่นในการจัดการศึกษาปฐมวัย เด็กที่เข้าเรียนการศึกษาภาคบังคับออกกลางคันมาก เด็กไม่นิยมเรียนอาชีวศึกษา การให้บริการการศึกษาแก่ผู้ด้อยโอกาสยังไม่ทั่วถึง และการส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ยังไม่มีกลไกที่ชัดเจนขาดองค์ความรู้/เครื่องมือในการจัดการ

5. การผลิตและพัฒนากำลังคน มีปัญหาการดำเนินการ เนื่องมาจากผู้สำเร็จอาชีวศึกษามากกว่าร้อยละ 70 ศึกษาต่อระดับปริญญาตรี ทำให้ขาดแคลนกำลังคนระดับกลางอย่างต่อเนื่อง ผู้สำเร็จขาดคุณลักษณะด้านความรู้และทักษะที่จำเป็น และมีการผลิตกำลังคนระดับปริญญาตรีด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์เกินความต้องการทำให้มีบัณฑิตที่จบใหม่ไม่มีงานทำ

6. ด้านการเงินเพื่อการศึกษา มีปัญหาความด้อยประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ และการใช้ทรัพยากรเพื่อการศึกษา กลไกของรัฐไม่เอื้อให้ทุกภาคส่วนของสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาและระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการและระดมทุนจากทุกภาคส่วนของสังคมจึงค่อนข้างน้อย การจัดสรรงบประมาณตามความต้องการปัจจัยการผลิตซึ่งไม่สัมพันธ์กับผลผลิต และการบริหารภายใต้กฎระเบียบทางราชการที่มีความตึงตัวสูง ทำให้สถานศึกษาขาดแรงจูงใจในการพัฒนาประสิทธิภาพของการบริหารจัดการเพื่อการแข่งขัน

7. ด้านเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา พบว่า มีปัญหาการดำเนินการเนื่องมาจากขาดการพัฒนาเนื้อหาผ่านสื่อที่มีคุณภาพ รวมทั้งการเรียนการสอนและการพัฒนาผู้สอน ครูและนักเรียนนำความรู้ด้านเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาไปใช้ในกระบวนการเรียนการสอนและการเรียนรู้ด้วยตนเองน้อย สถานศึกษามีจำนวนคอมพิวเตอร์ และอุปกรณ์ไม่เพียงพอ ล้าสมัย

8. ด้านกฎหมายการศึกษา ได้มีการประกาศใช้กฎหมายการศึกษาแล้วหลายฉบับยังอยู่ในขั้นตอนการดำเนินการจัดทำและกระบวนการทางนิติบัญญัติ ปัญหาการดำเนินการเนื่องมาจากกฎหมายการศึกษาที่มีผลใช้บังคับแล้วยังไม่สามารถบังคับใช้ได้มีประสิทธิภาพ การบริหารจัดการศึกษาบางเรื่องยังขาดกฎหมายรองรับ หน่วยงานส่วนกลางบังคับใช้กฎหมายการศึกษาโดยเน้นการปฏิรูปโครงสร้างองค์กรมากกว่าการปฏิรูปคุณภาพการเรียนการสอน

9. ด้านการศึกษาตลอดชีวิตการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย แม้ว่าจะมีความก้าวหน้าจากเทคโนโลยีสารสนเทศ ทำให้มีเครื่องมือมากขึ้น แต่ยังคงขาดเนื้อหาและวิธีการที่เหมาะสม ที่จะทำให้มีสัมฤทธิ์ผลตามที่ควร อีกทั้งยังขาดการปรับปรุงกฎระเบียบที่จะเอื้ออำนวยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง ทำให้การศึกษาตลอดชีวิตยังไม่เป็นวิถีชีวิตของคนในชาติ

จากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่าการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษแรกได้กำหนดกรอบและภารกิจในการปฏิรูปการศึกษาไว้ 4 แนวทาง ซึ่งมีการปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา การ

ปฏิรูปครูและบุคลากร การปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน และการปฏิรูประบบการบริหารการศึกษา จากการประเมินผลความก้าวหน้าของการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ผ่านมา พบว่ามีทั้งสิ่งทีประสบความสำเร็จ เช่น การปรับปรุงโครงสร้างหน่วยงาน การกระจายอำนาจการศึกษา การมีระบบประกันคุณภาพการศึกษา แต่เมื่อลงมาในภาคปฏิบัติจากผลการประเมินปรากฏว่ายังมีปัญหาและอุปสรรค 9 ประเด็นที่จะต้องปรับปรุงแก้ไขให้สำเร็จ คือ การพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน การผลิตและพัฒนาครู และคณาจารย์ การเพิ่มประสิทธิภาพของการบริหารจัดการ และการมีส่วนร่วม และการเพิ่มโอกาสทางการศึกษา การผลิตและพัฒนากำลังคน การเงินเพื่อการศึกษา เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การเรียนรู้ตลอดชีวิต การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

1.4 การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552 – 2561)

จากการประเมินผลการศึกษาในทศวรรษที่ผ่านมา การศึกษาวิจัยทิศทางการศึกษาและปัจจัยทิศทางการศึกษาและปัจจัยที่ส่งผลต่อการศึกษาไทยในอนาคต ทั้งการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 นโยบายการศึกษาของรัฐบาลปัจจุบัน และแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม ประชากร พลังงานและสิ่งแวดล้อม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ในท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์ มีการเคลื่อนย้ายคน เงิน เทคโนโลยี ข้อมูล ข่าวสาร และความรู้อย่างเสรี เป็นต้น จึงกำหนดหลักการและกรอบแนวคิด วิสัยทัศน์ เป้าหมาย และกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง บนฐานของหลักการและแนวทางแห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 โดยมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

วิสัยทัศน์ คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างคุณภาพ

เป้าหมาย ภายในปี พ.ศ. 2561 มีการปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ โดยเน้นประเด็นหลัก 3 ประการ คือ

1. คุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและเรียนรู้ของคนไทย โอกาสทางการศึกษาและเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียน สถานศึกษาแหล่งเรียนรู้ สภาพแวดล้อม หลักสูตรและเนื้อหา พัฒนาวิชาชีพครูให้เป็นวิชาชีพที่คุณค่า สามารถดึงดูดคนเก่งดีและมีใจรักมาเป็นครูคณาจารย์ได้อย่างยั่งยืน ภายใต้ระบบบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ

2. เพิ่มโอกาสการศึกษาและเรียนรู้อย่างทั่วถึงและคุณภาพ เพื่อให้ประชาชนทุกคนทุกเพศ ทุกวัยมีโอกาสเข้าถึงการศึกษาและเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

3. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคม ในการบริหารและจัดการศึกษา โดยเพิ่มบทบาทของผู้ที่อยู่ภายนอกกระบวนการศึกษาด้วย

1.5 เป้าหมายยุทธศาสตร์และตัวบ่งชี้ การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561)

คณะกรรมการนโยบายปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (กนป.) ได้กำหนดค่าเป้าหมายและตัวบ่งชี้การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองจนสิ้นสุด พ.ศ. 2561 จำนวน 4 เป้าหมาย 20 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

เป้าหมายยุทธศาสตร์ที่ 1 คนไทยและการศึกษาไทยมีคุณภาพและได้มาตรฐานระดับสากล

ตัวบ่งชี้และค่าเป้าหมาย ได้แก่

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาหลักจากการทดสอบระดับชาติมีคะแนนเฉลี่ยมากกว่าร้อยละ 50
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาด้านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์เพิ่มขึ้นเป็นไม่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยนานาชาติ (ผลทดสอบ PISA)
3. ความสามารถภาษาอังกฤษเพิ่มขึ้นร้อยละ 3 ต่อปี
4. ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพิ่มขึ้นร้อยละ 3 ต่อปี
5. สัดส่วนผู้เรียนมัธยมศึกษาตอนปลายประเภทอาชีวศึกษา : สามัญศึกษาเป็น 60 : 40
6. ผู้สำเร็จอาชีวศึกษาและอุดมศึกษามีคุณภาพระดับสากลและเป็นไปตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ
7. จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของคนไทย (อายุ 15-59 ปี) เพิ่มขึ้นเป็น 12 ปี

สรุปได้ว่า เป้าหมายยุทธศาสตร์ที่ 1 มีตัวบ่งชี้และค่าเป้าหมาย 7 ตัวชี้วัด มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาหลักให้มีคะแนนเฉลี่ยมากกว่าร้อยละ 50 ด้านคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ เพิ่มขึ้นไม่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยนานาชาติ ความสามารถภาษาอังกฤษและทักษะทางด้านเทคโนโลยีเพิ่มขึ้นร้อยละ 3 ต่อปี พัฒนาคุณภาพผู้สำเร็จอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา เพิ่มจำนวนปีการศึกษาของคนไทยเป็น 12 ปี

เป้าหมายยุทธศาสตร์ที่ 2 คนไทยใฝ่รู้ สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง รักการอ่าน และแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง

ตัวบ่งชี้และค่าเป้าหมาย ได้แก่

1. ผู้เรียนทุกระดับการศึกษาไม่ต่ำกว่าร้อยละ 75 มีทักษะในการแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง
2. อัตราการรู้หนังสือของประชากร (อายุ 15-60 ปี) เป็นร้อยละ 100
3. ผู้เข้ารับการบริการในแหล่งเรียนรู้เพิ่มขึ้นปีละอย่างน้อยร้อยละ 10

4. คนไทยใช้เวลาอ่านหนังสือนอกเวลาเรียน/นอกเวลาทำงานโดยเฉลี่ยอย่างน้อยวันละ 60 นาที

5. สัดส่วนผู้ใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการเรียนรู้ต่อประชากรอายุ 10 ปีขึ้นไป เป็นร้อยละ 50 สรุปได้ว่า เป้าหมายยุทธศาสตร์ที่ 2 มีค่าเป้าหมายและตัวบ่งชี้ 5 ตัวบ่งชี้ มีค่าเป้าหมายเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นคนใฝ่รู้ มีทักษะในการแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเองไม่ต่ำกว่าร้อยละ 75 อัตราการเรียนรู้หนังสือของประชากรเป็นร้อยละ 100 มีการใช้แหล่งเรียนรู้เพิ่มขึ้น คนไทยใช้เวลาว่างในการอ่านหนังสือเฉลี่ยอย่างน้อยวันละ 60 นาที ประชากรที่มีอายุ 10 ปีขึ้นไป มีการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการเรียนรู้ร้อยละ 50

เป้าหมายยุทธศาสตร์ที่ 3 คนไทยใฝ่ดี มีคุณธรรมพื้นฐาน มีจิตสำนึกและค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนร่วม มีจิตสาธารณะ มีวัฒนธรรมประชาธิปไตย

ตัวบ่งชี้และค่าเป้าหมาย

1. ผู้เรียนทุกระดับการศึกษาไม่ต่ำกว่าร้อยละ 75 มีคุณธรรม จริยธรรมและมีความเป็นพลเมือง

2. จำนวนคดีเด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ลดลงร้อยละ 10 ต่อปี

3. จำนวนเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ที่ตั้งครรภ์ลดลงร้อยละ 10 ต่อปี

4. จำนวนเด็กเข้ารับการบำบัดยาเสพติดลดลงร้อยละ 10 ต่อปี

5. สัดส่วนคนไทยที่ประกอบกิจกรรมทางศาสนา และกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น และสังคมอย่างสม่ำเสมอ เพิ่มขึ้นร้อยละ 5 ต่อปี

สรุปได้ว่า เป้าหมายยุทธศาสตร์ที่ 3 มีตัวบ่งชี้ 5 ตัวบ่งชี้ มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นคนใฝ่ดี มีคุณธรรม จริยธรรมและมีความเป็นพลเมืองที่ดีไม่ต่ำกว่าร้อยละ 75 มีจำนวนคดีเด็กและเยาวชนลดลงร้อยละ 10 ต่อปี การตั้งครรภ์ของเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี จำนวนเด็กที่เข้ารับการบำบัดยาเสพติด ลดลงร้อยละ 10 ต่อปี สัดส่วนคนไทยที่ประกอบกิจกรรมทางศาสนา และกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นและสังคมอย่างสม่ำเสมอ เพิ่มขึ้นร้อยละ 5 ต่อปี

เป้าหมายยุทธศาสตร์ที่ 4 คนไทยคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น มีทักษะในการคิดและปฏิบัติ มีความสามารถในการแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความสามารถในการสื่อสาร

ตัวบ่งชี้และค่าเป้าหมาย ได้แก่

1. ผู้เรียนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 75 มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ มีวิจรรณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์

2. ผู้สำเร็จการอาชีวศึกษาและการอุดมศึกษา มีสมรรถนะเป็นที่พึงพอใจของผู้ใช้ และมีงานทำภายใน 1 ปี รวมทั้งประกอบอาชีพอิสระเพิ่มขึ้น

3. กำลังแรงงานที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาขึ้นไปเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 65 และมีสมรรถนะทางวิชาชีพตามมาตรฐาน

สรุปได้ว่า เป้าหมายยุทธศาสตร์ที่ 4 มีตัวบ่งชี้ 3 ตัวบ่งชี้ มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นคนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็นมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 75 ผู้สำเร็จการอาชีวศึกษาและการอุดมศึกษา มีสมรรถนะเป็นที่พึงพอใจของผู้ใช้ และมีงานทำภายใน 1 ปี มีกำลังแรงงานที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาขึ้นไปเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 65 และมีสมรรถนะทางวิชาชีพตามมาตรฐาน

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552 – 2561) ได้กำหนดเป้าหมายไว้ 4 เป้าหมาย 20 ตัวบ่งชี้ โดยมีเป้าหมาย คือ 1) คนไทยและการศึกษาไทยมีคุณภาพและได้มาตรฐานระดับสากล 2) คนไทยใฝ่รู้ สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง รักการอ่าน และแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง 3) คนไทยใฝ่ดี มีคุณธรรมพื้นฐาน มีจิตสำนึกและค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนร่วม มีจิตสาธารณะ มีวัฒนธรรมประชาธิปไตย 4) คนไทยคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น มีทักษะในการคิดและปฏิบัติ มีความสามารถในการแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความสามารถในการสื่อสาร

1.6 กรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษา

ปฏิรูปการศึกษาและเรียนรู้อย่างเป็นระบบ โดยศึกษาประเด็นปัญหาหลักในการจัดการศึกษาและการเรียนรู้ที่ยืดโยงกัน และเน้นการปรับปรุงแก้ไขอย่างเป็นระบบ มิใช่ที่เพียงจุดใดจุดหนึ่งแยกจากกันตั้งแต่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาและเรียนรู้ เพื่อพัฒนาคนไทยยุคใหม่ ปรับกระบวนการทัศน์การเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ พัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้สามารถเอื้ออำนวยให้เกิดการเรียนรู้ โดยการสร้างครูยุคใหม่ที่มีความรู้ ความสามารถ มีใจรัก มีคุณธรรม จริยธรรม เข้ามาเป็นครู คณาจารย์ และปรับระบบบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพคล่องตัว เพื่อเพิ่มโอกาสทางการศึกษา และส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารและจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญ

ในการนี้จำเป็นต้องมีกลไกหรือหน่วยงานที่วิเคราะห์ปัญหาของระบบการศึกษาและเรียนรู้ และเชื่อมโยงกับระบบเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม กฎหมาย ฯลฯ ของประเทศ และเสนอแนวทางปฏิรูประบบอย่างเป็นขั้นตอน โดยกำหนดประเด็นสำคัญของระบบการศึกษาและเรียนรู้ที่ต้องการปฏิรูปอย่างเร่งด่วนได้ 4 ประการหลักด้วยกัน โดยมีแนวทางในการปฏิบัติดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 แสดงกรอบแนวทางในการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552 – 2561)

กรอบแนวทางในการปฏิรูป การศึกษาในทศวรรษที่สอง	แนวทางในการปฏิบัติ	
	ระดับนโยบาย	ระดับปฏิบัติ
1. พัฒนาคุณภาพคนไทยยุค ใหม่	1. พัฒนาคุณภาพการศึกษา และเรียนรู้	1. ให้มีระบบการวัดประเมินผลที่ เป็นมาตรฐาน เทียบเคียงได้ 2. แก้ปัญหา และพัฒนาโรงเรียน ขนาดเล็ก 3. ส่งเสริมบทบาท สร้างความ เข้มแข็งของครอบครัวในการ พัฒนาการเรียนรู้ของบุตรหลาน
	2. ผลิตและพัฒนากำลังคนที่มี คุณภาพ มีสมรรถนะ และความรู้ ความสามารถ	1. พัฒนารอบมาตรฐานคุณวุฒิ แห่งชาติ และคุณวุฒิวิชาชีพ 2. จัดการอาชีวศึกษา โดยเน้นการ ปฏิบัติ ขยายทวิภาคีและสหกิจ ศึกษา 3. การจัดตั้งสถาบันอาชีวศึกษาให้ สอดคล้องกับการพัฒนากลุ่ม จังหวัด
2. พัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่	1. พัฒนาระบบผลิตครู คณาจารย์ และบุคลากร ทางการศึกษา	1. ปรับระบบการผลิต คัดสรร ค่าตอบแทนและสวัสดิการ ให้ สามารถดึงดูดคนเก่งและดี มีใจ รักในวิชาชีพมาเป็นครู 2. ให้มีสถาบันอุดมศึกษาที่เน้น ความเป็นเลิศด้านการผลิตครู วิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับวิชาชีพครู

ตาราง 2 (ต่อ)

กรอบแนวทางในการปฏิรูป การศึกษาในทศวรรษที่สอง	แนวทางในการปฏิบัติ	
	ระดับนโยบาย	ระดับปฏิบัติ
2. การพัฒนาครู ศึกษานิเทศก์ และบุคลากรทางการศึกษา	<p>1. ปรับปรุงและพัฒนาระบบและเกณฑ์การประเมินสมรรถนะวิชาชีพครูให้เชื่อมโยงกับความสามารถในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญ</p> <p>2. เร่งจัดตั้งกองทุนพัฒนาและกองทุนส่งเสริมครู ศึกษานิเทศก์ และบุคลากรทางการศึกษา</p> <p>3. พัฒนาครู ศึกษานิเทศก์ โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ให้สามารถจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ</p> <p>4. พัฒนาคู่มือประจำการที่สอนไม่ตรงวิชาเอก มีระบบและมาตรการจูงใจให้ครู ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษาพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง</p>	<p>1. ปรับปรุงและพัฒนาระบบและเกณฑ์การประเมินสมรรถนะวิชาชีพครูให้เชื่อมโยงกับความสามารถในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญ</p> <p>2. เร่งจัดตั้งกองทุนพัฒนาและกองทุนส่งเสริมครู ศึกษานิเทศก์ และบุคลากรทางการศึกษา</p> <p>3. พัฒนาครู ศึกษานิเทศก์ โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ให้สามารถจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ</p> <p>4. พัฒนาคู่มือประจำการที่สอนไม่ตรงวิชาเอก มีระบบและมาตรการจูงใจให้ครู ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษาพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง</p>
3. การใช้ครู ศึกษานิเทศก์ และบุคลากรทางการศึกษา	<p>1. คัดสรรให้กับนักเรียน โดยลดภาระงานอื่นที่ไม่จำเป็น และจัดให้มีบุคลากรสายสนับสนุนให้เพียงพอ</p>	<p>1. คัดสรรให้กับนักเรียน โดยลดภาระงานอื่นที่ไม่จำเป็น และจัดให้มีบุคลากรสายสนับสนุนให้เพียงพอ</p>

ตาราง 2 (ต่อ)

กรอบแนวทางในการปฏิรูป การศึกษาในทศวรรษที่สอง	แนวทางในการปฏิบัติ	
	ระดับนโยบาย	ระดับปฏิบัติ
3. พัฒนาคุณภาพสถานศึกษา และแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่	1. พัฒนาคุณภาพสถานศึกษา ทุกระดับ/ประเภทให้ สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ที่ มีคุณภาพ	2. ปรับปรุงเกณฑ์กำหนดอัตราครู โดยพิจารณาจากภาระงานที่ ชัดเจน และจัดให้มีจำนวนครู เพียงพอตามเกณฑ์ และมีวุฒิ ตรงตามวิชาที่สอน
	2. พัฒนาแหล่งเรียนรู้อื่น สำหรับการศึกษาและ แหล่งเรียนรู้ทั้งในระบบ นอกระบบ และการศึกษา ตามอัธยาศัย	3. แยกบัญชีเงินเดือนและวิทยฐานะ ของข้าราชการครู และบุคลากร การศึกษาออกจากกัน
		1. พัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและ โครงสร้างพื้นฐานให้เอื้อต่อ การศึกษาและเรียนรู้
		2. พัฒนาห้องสมุดชุมชนให้ กระจายอย่างทั่วถึงในลักษณะ ห้องสมุดที่มีชีวิต
		1. พัฒนาแหล่งเรียนรู้ในรูปแบบ อื่นๆ ที่หลากหลาย มีคุณภาพ และกระจายอย่างทั่วถึง เช่น ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ศูนย์ การศึกษาตลอดชีวิต พิพิธภัณฑ์ วิทยาศาสตร์ อุทยาน ประวัติศาสตร์

ตาราง 2 (ต่อ)

กรอบแนวทางในการปฏิรูป การศึกษาในทศวรรษที่สอง	แนวทางในการปฏิบัติ	
	ระดับนโยบาย	ระดับปฏิบัติ
		2. ส่งเสริมการสร้างสภาพแวดล้อม ของชุมชนท้องถิ่น สังคม เพื่อเอื้อ ต่อการศึกษาและเรียนรู้ ระดม ทรัพยากรบุคคล ภูมิปัญญา ท้องถิ่น ประชาชนชาวบ้าน และ ผู้ทรงคุณวุฒิในชุมชน/ท้องถิ่น เป็นแหล่งเรียนรู้และพัฒนาการ เรียนรู้ในชุมชน ท้องถิ่น
4. พัฒนาคูณภาพการบริหาร จัดการใหม่	1. กระจายอำนาจการบริหาร และจัดการศึกษาให้ สถานศึกษาและเขตพื้นที่ การศึกษา	1. ให้มีการกระจายอำนาจตาม ศักยภาพความพร้อม 2. สร้างผู้นำการเปลี่ยนแปลงและ นวัตกรรมการบริหารเชิงคุณภาพ 3. พัฒนาภาวะผู้นำบริหารเขต พื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา 4. ปรับและพัฒนาสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษารูปแบบใหม่ที่ เน้นยุทธศาสตร์เชิงวิชาการโดย ลดภาระงานเชิงธุรการและการ สั่งการ แต่เน้นการให้คำปรึกษา 5. ส่งเสริมการบริหารจัดการศึกษา ทุกระดับและประเภทโดยยึด พื้นที่เป็นฐาน (Area – base)

ตาราง 2 (ต่อ)

กรอบแนวทางในการปฏิรูป การศึกษาในทศวรรษที่สอง	แนวทางในการปฏิบัติ	
	ระดับนโยบาย	ระดับปฏิบัติ
2. พัฒนาระบบบริหารจัดการ ตามหลักธรรมาภิบาลให้มี ความโปร่งใส เป็นธรรม และมีระบบการตรวจสอบ ที่มีประสิทธิภาพ	1. ทบทวนระบบการบริหาร โดย องค์คณะบุคคลในทุกระดับ/ ประเภทการศึกษา	2. ปรับระบบบริหารงานบุคคล ของข้าราชการครู ให้สามารถ บริหารจัดการตามหลักธรรมา ภิบาล และสามารถส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาครู และ วิชาชีพครูให้เป็นวิชาชีพชั้นสูง
		3. เสริมสร้างศักยภาพและความ เข้มแข็งในการบริหารจัดการ โดยองค์คณะบุคคล ในระดับ/ ประเภทต่างๆ
3. พัฒนาการบริหารการ จัดการเพื่อเพิ่มโอกาสทาง การศึกษาอย่างมีคุณภาพ	1. พัฒนาระบบการศึกษาและ เรียนรู้ที่ยืดหยุ่นหลากหลาย เข้าถึงได้ง่าย	2. จัดให้ประชาชนทุกคนได้รับ การศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง และมีคุณภาพ
		3. ส่งเสริมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อ ส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิต และสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้

ตาราง 2 (ต่อ)

กรอบแนวทางในการปฏิรูป การศึกษาในทศวรรษที่สอง	แนวทางในการปฏิบัติ	
	ระดับนโยบาย	ระดับปฏิบัติ
4. การพัฒนาครู ณาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา พัฒนาระบบบริหารจัดการ เพื่อส่งเสริมสนับสนุนการ มีส่วนร่วมของประชาชน ภาคเอกชนและทุกภาค ส่วนในการจัดการศึกษา และสนับสนุนการศึกษา และเรียนรู้ให้มากขึ้น	1. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของ บุคคลครอบครัว ชุมชน องค์กร ชุมชน เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบัน สังคมอื่นในการจัดการศึกษา และสนับสนุนการศึกษาให้ มากขึ้น	2. ส่งเสริมบทบาทองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น (อปท.) ให้เข้า มาร่วมจัดและสนับสนุนการจัด การศึกษามากขึ้น
5. พัฒนาระบบบริหาร จัดการทรัพยากรเพื่อ การศึกษาให้มี ประสิทธิภาพ	1. ปรับปรุงการบริหารจัดการเงิน และงบประมาณโดยเน้นอุป สงค์หรือผู้เรียนเป็นสำคัญ (Demand side) โดยให้ผู้เรียน เลือกรับบริการ	2. วางแผนเป็นขั้นตอนและจัดระบบ บริหารจัดการเพื่อรองรับการยุบ เลิก หรือควรรวมสถานศึกษา ขนาดเล็ก เนื่องจากอัตราการ ขยายตัวของประชากรที่มีแนวโน้ม ลดลง โดยมีมาตรการช่วยเหลือ เพื่อไม่ให้ผู้เรียนและครูได้รับ ผลกระทบ

ตาราง 2 (ต่อ)

กรอบแนวทางในการปฏิรูป การศึกษาในทศวรรษที่สอง	แนวทางในการปฏิบัติ	
	ระดับนโยบาย	ระดับปฏิบัติ
		3. พัฒนาระบบการติดตาม ประเมินผลประสิทธิภาพและ ประสิทธิผลการใช้ทรัพยากร เพื่อการศึกษา

ที่มา : สุทธศรี วงษ์สมาน, 2553, หน้า 13-28

จากตาราง 2 สรุปได้ว่า การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552 – 2561) มีกรอบแนวทางในการปฏิรูปการศึกษา 4 ใหม่ คือ 1) พัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ 2) พัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่ 3) พัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ และ 4) พัฒนาคุณภาพบริหารจัดการใหม่

2. การพัฒนาสถานศึกษาตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา

2.1 ความหมายของการพัฒนาสถานศึกษา

ดิน ปรัชญพฤทธิ (2535, หน้า 11) ให้ความหมายของการพัฒนา หมายถึง ความพยายามที่จะเปลี่ยนแปลงและแปลงรูปสภาพแวดล้อม โครงสร้าง กระบวนการและพฤติกรรมของระบบ และปัจเจกบุคคลทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การเมืองสังคมเพื่อสนองตอบข้อเรียกร้องและความต้องการของมวลมนุษยชาติ ทั้งในแง่ของความยากจน ความเขลาหรือไม่รู้ ความเจ็บไข้ได้ป่วยและความหวัดโหย

จรัส นวลน้อม (2540, หน้า 7) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาว่าหมายถึงการทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ละเล็กละน้อยโดยผ่านลำดับขั้นตอนต่าง ๆ ไปสู่ระดับที่สามารถขยายตัวขึ้นเติบโตขึ้นมีการปรับปรุงให้ดีขึ้นและเหมาะสมไปกว่าเดิม หรืออาจก้าวหน้าไปถึงขั้นที่อุดมสมบูรณ์เป็นที่น่าพอใจ

มีชัย สายอร่าม (2548, หน้า 59) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาว่าหมายถึงกระบวนการในการเปลี่ยนแปลงและสร้างความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ ความเป็นธรรมทางสังคมความเสมอภาค ในทางการเมือง การข้าราชการวัฒนธรรมอันดีงาม การจัดสรรและกระจายทรัพยากร ด้วยวิธีการบริหารที่เหมาะสมเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในอันที่จะสร้างคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น

สุภาพร พิศาลบุตร และยงยุทธ เกษสาคร (2545, หน้า 12) ได้ให้ความหมายของการพัฒนา หมายถึง การกระทำที่เป็นเหตุให้บางสิ่งบางอย่างเจริญเติบโตหรือขยายออกเพื่อให้ดีขึ้นกว่าที่เป็นอยู่เดิม และการพัฒนานั้นอาจจะเกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมหรือมนุษย์ก็ได้ แต่เรามุ่งเน้นเรื่องการพัฒนาคนเพื่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ดีขึ้น ดังนี้

1. คนมีความสามารถและสมรรถภาพในการดำเนินชีวิต
2. คนในสังคมมีอิสระและเสรีภาพในการตัดสินใจเลือก
3. คนในสังคมมีความเมตตากรุณาซึ่งกันและกัน

คณัย เทียนพุก (2545, หน้า 33) ได้ให้ความหมายของการพัฒนา การพัฒนา หมายถึง การดำเนินการที่จะส่งเสริมให้พนักงานมีความรู้ความสามารถ เจตคติและประสบการณ์เพิ่มขึ้นในรูปแบบของการฝึกอบรม การศึกษาของพนักงาน การพัฒนาพนักงาน เพื่อให้พนักงานสามารถปฏิบัติงานในตำแหน่งปัจจุบันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ขณะเดียวกันก็ดำเนินการพัฒนาอาชีพพนักงาน ให้พร้อมที่จะรับผิดชอบหรือเติบโตในตำแหน่งที่สูงขึ้น รวมถึงการปรับหรือพัฒนาองค์กร ให้เป็นองค์กรที่ชนะในการแข่งขันได้ในที่สุด

ประพันธ์ จิระมงคล (2548, หน้า 380) ได้ให้ความหมายของการพัฒนา หมายถึง ทำให้เจริญ

ชาญชัย อาจินสมาจาร (2549, หน้า 26) กล่าวว่า “การพัฒนา” หมายถึง กระบวนการของการเรียนรู้อย่างกระตือรือร้นจากประสบการณ์ นำไปสู่การพัฒนาบุคคลทั้งบุคคลอย่างเป็นระบบ และเต็มไปด้วยวัตถุประสงค์ในด้านร่างกาย จิตใจ และจิตวิญญาณ การพัฒนารวมมโนทัศน์ของการพัฒนา (การเปลี่ยนแปลงและความเจริญงอกงาม) การฝึกอบรม การพัฒนาองค์กร (การเรียนรู้ทักษะจำเพาะ)

สมคิด บางโม (2549, หน้า 13) ได้ให้ความหมายของการพัฒนา หมายถึง กระบวนการทุกอย่างที่จะทำให้สิ่งที่มีอยู่เป็นอยู่เจริญขึ้นดีขึ้น เป็นประโยชน์มากขึ้น ไม่ว่าจะป็นตัวคนระบบงาน องค์กร สถานที่ ทฤษฎีความรู้สึนึกคิด ฯลฯ

กล่าวโดยสรุป การพัฒนา หมายถึง การดำเนินการส่งเสริมให้บุคคลมีความรู้ ความสามารถ มีเจตคติที่ดีต่อการทำงาน เพิ่มพูนประสบการณ์ในการทำงาน โดยการฝึกอบรมให้ความรู้

ให้การศึกษา ให้การพัฒนา เพื่อให้บุคคลสามารถปฏิบัติงานในตำแหน่งปัจจุบันได้อย่างมีความสุขและมีประสิทธิภาพ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 4 ระบุว่า “สถานศึกษา” หมายความว่า สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย โรงเรียน ศูนย์การเรียนรู้ วิทยาลัย สถาบัน มหาวิทยาลัย หน่วยงานการศึกษา หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ หรือเอกชนที่มีอำนาจหน้าที่ หรือมีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา

สรุปความหมายของการพัฒนาสถานศึกษา หมายถึง การดำเนินการส่งเสริมให้บุคคลในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย โรงเรียน ศูนย์การเรียนรู้ วิทยาลัย สถาบัน มหาวิทยาลัย หน่วยงานการศึกษา หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ หรือเอกชน ที่มีอำนาจหน้าที่หรือมีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาได้มีความรู้ความสามารถ มีเจตคติที่ดีต่อการทำงาน เพิ่มพูนประสบการณ์ในการทำงาน โดยการฝึกอบรมให้ความรู้ ให้การศึกษา ให้การพัฒนา เพื่อให้บุคคลสามารถปฏิบัติงานในตำแหน่งปัจจุบันได้อย่างมีความสุขและมีประสิทธิภาพ

2.2 ความหมายของผู้บริหารสถานศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษา คือ ผู้นำทางการศึกษาของโรงเรียนหรือสถานศึกษา ต้องมีหน้าที่ความรับผิดชอบมากมาย เป็นผู้ที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการบริหารสถานศึกษา เนื่องจากบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา จะส่งผลโดยตรงต่อผลงานของหน่วยงาน ความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการจัดการในสถานศึกษา ขึ้นอยู่กับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารเป็นสำคัญ

นักวิชาการทางการศึกษาหลายท่านได้ให้ข้อมูล รายละเอียด และกำหนดหน้าที่ ความรับผิดชอบเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ไว้ดังนี้

พนัส หันนาคินทร์ (2545, หน้า 45) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง บุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งจากผู้มีอำนาจ โดยมอบอำนาจการบังคับบัญชาพร้อมกับความรับผิดชอบ ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการจัดการหรืออำนวยการให้งานต่างๆ ในสถานศึกษาบรรลุเป้าหมายที่วางไว้และได้กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้บริหารสถานศึกษา ไว้ดังนี้

1. รับผิดชอบในการงานทุกอย่างของสถานศึกษา
2. เป็นตัวแทนของสถานศึกษาในกิจกรรมงานต่างๆของสถานศึกษา
3. เป็นผู้นำหรือให้คำแนะนำแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา
4. ปรับปรุงงานด้านต่างๆของสถานศึกษาให้ดีขึ้น
5. เป็นผู้ตัดสินใจในปัญหาาระดับสูงของสถานศึกษา และรับผิดชอบผลอันเกิดจากการตัดสินใจนั้นๆ

วิจิตร ศรีสอ้าน (2549, หน้า 56) ได้กล่าวถึง บทบาทความรับผิดชอบของผู้บริหารสถานศึกษา เกี่ยวกับการบริหารและปรับปรุงงานวิชาการ ไว้ 8 ด้าน คือ

1. ผู้บริหารจะต้องรับผิดชอบการพัฒนาจุดมุ่งหมาย เป้าหมาย นโยบายของสถานศึกษา เพื่อจะได้ใช้เป็นแนวทางในการสอน
2. ผู้บริหารจะต้องรับผิดชอบในการจัดวางตัวบุคคล เพื่อให้สามารถทำหน้าที่บรรลุตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา
3. ผู้บริหารจะต้องรับผิดชอบในการจัดสรรเวลาและสถานที่เพื่อประโยชน์ของการสอน
4. ผู้บริหารจะต้องรับผิดชอบในการจัดหา จัดใช้วัสดุอุปกรณ์ และอาคารสถานที่ เพื่อประโยชน์ของการศึกษาอย่างสูงสุด
5. ผู้บริหารจะต้องรับผิดชอบ ส่งเสริมการเรียนการสอน เพื่อให้การสอนบรรลุเป้าหมาย
6. ผู้บริหารจะต้องรับผิดชอบการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างสถานศึกษากับชุมชน เพื่อประโยชน์ทางการศึกษา
7. ผู้บริหารจะต้องรับผิดชอบการจัดโปรแกรมเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน
8. ผู้บริหารจะต้องรับผิดชอบในการประเมินความต้องการของสถานศึกษา

จากแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาของนักวิชาการศึกษาที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรจะต้องมุ่งมั่นในการพัฒนาตนเอง พัฒนาครูและนักเรียน ให้เป็นไปตามศักยภาพของบุคคลอย่างมีคุณภาพ เป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล มีกระบวนการบริหารจัดการที่เป็นที่ยอมรับ มีการพัฒนางานวิชาการอย่างเป็นระบบเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน กระทำตนให้เป็นตัวอย่างที่ดีในด้านการมีคุณธรรมจริยธรรม มีการตัดสินใจที่ดี เป็นนักพูด นักฟังที่ดี ผู้บริหารที่สามารถแสดงบทบาทต่างๆ ดังกล่าวมาแล้ว และบทบาทอื่นๆ ตามสถานการณ์ที่เหมาะสมก็จะนำไปสู่ความสำเร็จในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

โรและเดรก (Roe & Drake) (ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร, 2547, หน้า 55 - 56) กล่าวว่าผู้บริหารสถานศึกษามีหน้าที่และความรับผิดชอบในการดำเนินงานของสถานศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เป็นผู้กระตุ้นหรือจูงใจผู้ร่วมงาน
2. พัฒนาผู้ร่วมงานให้มีความจริงใจและมีความรับผิดชอบต่อการเรียนการสอน
3. ให้ความร่วมมือในการประเมินผลงานเพื่อที่จะสนับสนุนและให้ข้อเสนอแนะปรับปรุงส่วนที่ด้อยให้ดีขึ้น
4. ให้ความร่วมมือกับผู้ร่วมงานในการวางแผนประเมินผลและการรายงานความก้าวหน้าของนักเรียน

5. ให้ความร่วมมือในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน
6. พัฒนาหลักสูตรและนวัตกรรมการศึกษา
7. ฝึกนักเรียนให้เป็นผู้รู้เพื่อพัฒนาความรับผิดชอบในการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

8. ตั้งศูนย์แนะนำวิชาชีพและปรับปรุงให้ทันสมัยอยู่เสมอ

ตามแนวคิดของ โรและเดรก (Roe & Drake) สรุปได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีบทบาทเป็นผู้กระตุ้น จูงใจ พัฒนาผู้ร่วมงาน ให้ความร่วมมือผู้ร่วมงานและชุมชน พัฒนาหลักสูตร เพื่อให้การดำเนินงานของสถานศึกษาบรรลุตามนโยบายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

คิงส์เบอรี (Kingsbury) (จารุณี ฐานวิเศษ, 2549, หน้า 43) ได้ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทและความรับผิดชอบของผู้บริหารสถานศึกษา ไว้ดังนี้

1. เป็นผู้รับผิดชอบในการปฏิบัติงาน
2. เสริมสร้างงานให้ได้ผลสูงสุดทั้งปริมาณและคุณภาพ
3. เป็นผู้แนะแนวทางการทำงานให้ผู้ใต้บังคับบัญชา
4. เป็นผู้ติดต่อประสานงานในองค์กรเพื่อให้งานมีประสิทธิภาพ
5. เป็นผู้สั่งและควบคุมงาน

ตามแนวคิดของคิงส์เบอรี (Kingsbury) สรุปได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นผู้รับผิดชอบในการปฏิบัติงาน เป็นผู้สั่ง และควบคุมงาน เป็นผู้แนะแนวทางการปฏิบัติงานให้ผู้ใต้บังคับบัญชา เป็นผู้ติดต่อประสานงาน เสริมสร้างงานให้ได้ผลสูงสุดทั้งปริมาณและคุณภาพ เพื่อให้งานและองค์กรมีประสิทธิภาพ

สมอลต์ และเจมส์ (Small & James) (นิยม เกตุวงศ์, 2550, หน้า 58) ได้กล่าวถึงบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาทั่วไปไว้ 10 ประการ ซึ่งสอดคล้องกับผู้บริหารสถานศึกษายุคปฏิรูปการศึกษาดังบทบาทต่อไปนี้

1. ผู้ริเริ่ม หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ริเริ่มให้มีการเปลี่ยนแปลงต่างๆ เพื่อพัฒนาสถานศึกษาที่ตนรับผิดชอบ
2. ผู้กระตุ้น หมายถึง ผู้บริหารในสถานศึกษาเป็นผู้กระตุ้น ส่งเสริมให้ครูอาจารย์และบุคลากรอื่นๆ ในสถานศึกษาเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการทำงาน ให้เป็นไปในทางที่ก่อให้เกิดการพัฒนาแก่สถานศึกษา
3. ผู้ดูแลสั่งการ หมายถึง ผู้บริหารในสถานศึกษาเป็นผู้ดูแล ควบคุม สั่งการให้ครูอาจารย์และบุคลากรอื่นๆ ในสถานศึกษาปฏิบัติงาน ให้เป็นไปตามนโยบายที่ได้รับมาจากผู้บริหารระดับสูงขึ้นไป

4. ผู้ปฏิบัติ หมายถึง ผู้บริหารในสถานศึกษาเป็นผู้ปฏิบัติงานตามนโยบายที่ได้รับจากผู้บริหารระดับสูงขึ้นไป
5. ผู้เชื่อมโยง หมายถึง ผู้บริหารในสถานศึกษาเป็นผู้เชื่อมโยงระหว่างผู้บริหารระดับสูงกับอาจารย์และบุคลากรอื่นๆ ในสถานศึกษา
6. ผู้ประสานงาน หมายถึง ผู้บริหารในสถานศึกษาเป็นผู้ประสานให้งานต่างๆ ของสถานศึกษาดำเนินไปด้วยดี และบรรลุเป้าหมาย
7. ผู้ชักจูงหรือยับยั้ง หมายถึง ผู้บริหารในสถานศึกษาเป็นผู้ชักจูงหรือผู้นำในการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้เกิดการพัฒนา และขณะเดียวกันผู้บริหารในสถานศึกษาก็เป็นผู้ขัดขวางยับยั้งการเปลี่ยนแปลงใดๆ ที่เห็นว่าไม่ใช่การเปลี่ยนแปลงในการพัฒนา
8. ผู้รับฟัง หมายถึง ผู้บริหารในสถานศึกษาเป็นผู้รับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของครู อาจารย์และบุคลากรอื่นๆ ในสถานศึกษา
9. ผู้แก้ต่าง หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ปกป้องครู อาจารย์ และบุคลากรอื่นๆ ในสถานศึกษาที่ตนรับผิดชอบให้ได้รับความเป็นธรรม
10. ผู้วางเฉย หมายถึง ผู้บริหารในสถานศึกษาทำตนเป็นคนกลาง และวางเฉยในบางครั้งเมื่อเห็นว่าการวางเฉยก่อให้เกิดผลดีมากกว่าผลเสีย

ตามแนวคิดของ สมอลล์ และเจมส์ (Small & James) สรุปได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นผู้ริเริ่ม ปฏิบัติ ดูแลสั่งการ กระตุ้น ประสานงาน เชื่อมโยง ชักจูง พร้อมรับฟังและแก้ต่าง บางสถานการณ์ต้องวางเฉยเพื่อให้งานและองค์กรมีประสิทธิภาพมากกว่าผลเสีย

คเนเซวิช (Knezevich) (การดี อนันต์นารี, 2552, หน้า 16-18) เสนอว่าผู้บริหารหรือผู้นำทางการศึกษาควรมีบทบาทต่างๆ ในการบริหารให้เกิดประสิทธิผล ได้แก่

1. บทบาทเป็นผู้กำหนดทิศทางการปฏิบัติงาน (Direction setter) ทำหน้าที่ชี้แจง ทำความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน มีความรู้ ทักษะในการจัดสรรงบประมาณแบบโครงการ
2. บทบาทเป็นผู้กระตุ้นความเป็นผู้นำ (Leader – catalyst) มีความสามารถในการจูงใจ กระตุ้นและมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมรวมของมนุษย์มีทักษะในกระบวนการกลุ่ม
3. บทบาทเป็นนักวางแผน (Planning) สามารถคาดคะเนเหตุการณ์ในอนาคต จัดเตรียมบุคลากรให้พร้อมกับการรับมือกับสิ่งใหม่ๆ ที่จะเกิดขึ้น มีความรู้ความเข้าใจในการวางแผน
4. บทบาทเป็นผู้ตัดสินใจ (Decision – maker) เป็นผู้รอบรู้วิธีเทคนิคการตัดสินใจ
5. บทบาทเป็นผู้จัดองค์กร (Organizer) สามารถออกแบบขยายงาน กำหนดโครงสร้างขององค์กรขึ้นใหม่ มีความเข้าใจพลวัตขององค์กรและพฤติกรรมองค์กร

6. บทบาทเป็นผู้เปลี่ยนแปลง (Change manager) เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงมาสู่สถาบัน จะเปลี่ยนอะไร อย่างไร ควรเปลี่ยนสถานการณ์ใด เมื่อไร

7. บทบาทเป็นผู้ประสานงาน (Coordinator) มีความเข้าใจรูปแบบปฏิสัมพันธ์ของมนุษย์ เข้าใจเครือข่ายของการสื่อสาร รู้จักวิถีพิเศษงาน การรายงาน การประสานกิจกรรมต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

8. บทบาทเป็นผู้สื่อสาร (Communicator) มีความสามารถในการสื่อสาร ทั้งการพูด การเขียน การใช้สื่อเพื่อการสื่อสาร ความสามารถในการประชาสัมพันธ์

9. บทบาทเป็นผู้จัดการความขัดแย้ง (Conflict manager) ความขัดแย้งเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ ต้องเข้าใจถึงสาเหตุ สามารถต่อรอง โกล่เกลี่ย สามารถแก้ปัญหาความขัดแย้งได้

10. บทบาทเป็นผู้แก้ปัญหา (Problem manager) เป็นผู้นำต้องสามารถเข้าใจปัญหา วิจัยและแก้ปัญหาได้

11. บทบาทเป็นผู้จัดระบบ (System manager) สามารถวิเคราะห์ระบบและกระบวนการที่เกี่ยวข้อง เข้าใจการนำทฤษฎีบริหารมาใช้

12. บทบาทเป็นผู้บริหารการเรียนการสอน (Instructional manager) ต้องมีความเข้าใจในระบบการเรียนรู้ เข้าใจวิธีการสร้าง การพัฒนากัลลศาสตร์ การใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา

13. บทบาทเป็นผู้บริหารบุคคล (Personal manager) มีเทคนิคในการเป็นผู้นำ การเจรจาต่อรอง ประเมินผลงานและการปฏิบัติงาน

14. บทบาทการเป็นผู้บริหารทรัพยากร (Resource manager) มีความสามารถในการบริหารการเงิน งบประมาณ บริหารวัสดุ ครุภัณฑ์ การก่อสร้าง การบำรุงรักษา หาทรัพยากรสนับสนุนจากภายนอก

15. บทบาทเป็นผู้ประเมินผล (Appraiser) สามารถประเมินความต้องการ การประเมินระบบวิธีทางสถิติ กระบวนการทางวิทยาศาสตร์

16. บทบาทเป็นนักประชาสัมพันธ์ (Public realtor) มีทักษะในการสื่อความหมาย วิธีสร้างภาพพจน์ที่ดี รู้และเข้าใจการเผยแพร่ข่าวสารด้วยสื่อและวิธีการต่างๆ

17. บทบาทเป็นประธานในพิธีการ (Ceremonial head) มีความสามารถในพิธีการต่างๆ ในสังคม

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า ผู้บริหารควรมีบทบาทที่สำคัญ 17 ประการ คือ บทบาทเป็นผู้กำหนดทิศทางการปฏิบัติงาน เป็นผู้กระตุ้นความเป็นผู้นำ เป็นนักวางแผน เป็นผู้ตัดสินใจ เป็นผู้จัดองค์กร เป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลง เป็นผู้ประสานงาน เป็นผู้สื่อสารที่ดี สามารถแก้ปัญหาความขัดแย้งในองค์กรได้ เข้าใจปัญหาและสามารถแก้ปัญหาในองค์กรได้อย่างมี

ประสิทธิภาพ เป็นผู้จัดระบบ มีความเข้าใจในระบบการเรียนรู้ เป็นผู้บริหารบุคคล เป็นผู้บริหารทรัพยากร เป็นผู้ประเมินผล รู้และเข้าใจการเผยแพร่ข่าวสารด้วยสื่อ มีความสามารถในวิธีการต่างๆ ในสังคม

2.3 ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในการปฏิรูปการศึกษา

แคทซ์ (Katz) (นิยม เกตุวงศ์, 2550, หน้า 33 – 42) กล่าวว่า การปฏิบัติงานในบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารไม่ว่าระดับใด ผู้บริหารทุกคนจะต้องใช้ทักษะในการบริหาร ซึ่งเดิมนั้นเป็นที่ยอมรับกันว่า ทักษะที่จำเป็นสำหรับผู้บริหารมี 3 ประการ คือ

1. ทักษะด้านความคิด (Conceptual skill) เป็นความสามารถในการเข้าใจองค์กรโดยรวม มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ มีวิสัยทัศน์และคาดการณ์สถานการณ์ต่างๆ ได้เป็นอย่างดี พร้อมกับมีความคิดริเริ่มโดยสามารถคิดกลยุทธ์วิธีต่างๆ หรือพัฒนาสิ่งใหม่ๆ ที่ดีกว่าออกมาได้เสมอๆ

2. ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ (People skill) เป็นทักษะที่สร้างความร่วมมือในกลุ่มงาน รู้ถึงจิตใจคน เข้าใจพฤติกรรมมนุษย์ รวมถึงทักษะในด้านการติดต่อสื่อสารและจูงใจคน ซึ่งจะทำให้เกิดการประสานงานกันที่ดีและเกิดการทุ่มเททำงานอุทิศให้กับองค์กร

3. ทักษะด้านเทคนิค (Technical skill) เป็นการใช้ความรู้ ความเชี่ยวชาญเฉพาะทางในการปฏิบัติงานเชิงเทคนิค รู้วิธีปฏิบัติงานและสามารถเข้าใจปัญหาด้านเทคนิคต่างๆ เป็นอย่างดี รวมถึงเข้าใจสภาพเงื่อนไขของทรัพยากรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดระบบการทำงานและรู้จักปรับปรุงวิธีการทำงานให้มีประสิทธิภาพด้วย

ทักษะทั้ง 3 ประการตามแนวคิดของแคทซ์ มีความจำเป็นในการบริหารทางธุรกิจ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพจำเป็นจะต้องมีทักษะทางการศึกษาและการสอนด้วย

เดรก และ โรว์ (Drake & Roe) (นิยม เกตุวงศ์, 2550, หน้า 33) ได้เสนอแนะว่าทักษะที่จำเป็นในการบริหารการศึกษานั้นควรมี 5 ทักษะ โดยเพิ่มจากทักษะทั้งสามของแคทซ์อีก 2 ทักษะ มีรายละเอียดดังนี้

1. ทักษะทางการศึกษาและการสอน (Educational and instructional skills) เป็นทักษะที่ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นจะต้องมีผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นจะต้องเป็นผู้นำทางการศึกษาจะต้องมีความรู้และความเข้าใจการสอนและการเรียน จะต้องมีความรู้และเป็นนักวิชาการที่ดี

2. ทักษะทางความรู้ความคิด (Cognitive skills) ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถที่จะพัฒนาได้และเป็นส่วนสำคัญในการเสริมสร้างทักษะอื่นๆ ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นจะต้องมีความรู้ความคิดมีปัญญาและมีวิสัยทัศน์ ผู้บริหารสถานศึกษาจะไม่สามารถเป็นผู้นำทางการศึกษาที่มีประสิทธิผลได้ ถ้าปราศจากความรู้และไม่สามารถใช้ความรู้ในทางที่มีความหมายและสร้างสรรค์

ดังที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า ผู้บริหารในยุคปฏิรูปการศึกษาจะต้องมีทักษะที่จำเป็น 5 ประการ คือ 1) ทักษะด้านความคิด 2) ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ 3) ทักษะด้านเทคนิค 4) ทักษะทางการศึกษาและการสอน 5) ทักษะทางความรู้ความคิด โดยเฉพาะในบริบทของสังคมไทยในปัจจุบันที่มีการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ ทักษะทางความรู้ความคิดนั้นเป็นพื้นฐานของทักษะอื่นๆ เพราะถ้ามีทักษะทางความรู้ความคิดแล้วน่าจะพัฒนาทักษะอื่นๆ ที่เป็นการบริหารสถานศึกษาได้ เพราะเป็นทักษะแห่งปัญญา

3. การปฏิรูปการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

3.1 ข้อมูลพื้นฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ตั้งอยู่ที่ตำบลลุมพลี อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้ดำเนินการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาให้เป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 และตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 โดยกำหนดให้จัดการศึกษาให้ทั่วถึงและมีคุณภาพตามมาตรฐาน ใน 9 อำเภอ ประกอบด้วย อำเภอพระนครศรีอยุธยา ท่าเรือ นครหลวง บางปะหัน บ้านแพรก ภาชี มหาราช วังน้อย และอำเภออุทัย

ข้อมูลพื้นฐาน ได้แก่

1. จำนวนสถานศึกษา 214 โรงเรียน ประกอบด้วย สถานศึกษาของรัฐบาล 188 โรงเรียนและสถานศึกษาของเอกชน 21 โรงเรียน

2. ขนาดโรงเรียนรัฐบาล แบ่งเป็น ขนาดเล็ก (นักเรียน 1 - 120 คน) 93 โรงเรียน ขนาดกลาง (นักเรียน 121 - 600 คน) 87 โรงเรียน ขนาดใหญ่ (นักเรียน 601 - 1,500 คน) 10 โรงเรียน และขนาดใหญ่พิเศษ (นักเรียนตั้งแต่ 1,501 คน) 3 โรงเรียน

3. จำนวนนักเรียนรัฐบาลแบ่งเป็นช่วงชั้น ประกอบด้วย ก่อนประถม 8,065 คน 451 ห้องเรียน ช่วงชั้นที่ 1 (ป.1 - ป.3) 12,885 คน 680 ห้องเรียน ช่วงชั้นที่ 2 (ป. 4 - ป.6) 12,303 คน 673 ห้องเรียน ช่วงชั้นที่ 3 (ม.1 - ม.3) 5,442 คน 207 ห้องเรียน

4. บุคลากรระดับผู้บริหารและครูในสถานศึกษา (รัฐบาล)ทั้งสิ้น 2,069 คน รายละเอียดแสดงตามตาราง 3

ตาราง 3 จำนวนบุคลากรระดับผู้บริหารและครูในสถานศึกษา (รัฐบาล)

ที่	อำเภอ	ตามเกณฑ์			สรุป	ตาม จ. 18			รวม
		ผู้สอน	ผอ.	รอง		ผู้สอน	ผอ.	รอง	
1.	พระนครศรีอยุธยา	515	31	14	560	471	31	14	515
2.	ท่าเรือ	148	21	0	170	147	21	0	168
3.	นครหลวง	185	17	2	205	166	17	2	184
4.	บางปะหัน	233	26	2	263	218	26	2	247
5.	บ้านแพรก	39	7	0	46	43	7	0	50
6.	ภาชี	159	20	1	180	145	20	1	164
7.	มหาราช	111	13	0	124	120	13	0	134
8.	วังน้อย	463	27	12	502	346	27	12	381
9.	อุทัย	240	27	0	267	189	26	0	216
	รวมทั้งสิ้น	2,093	188	31	2,317	1,845	188	31	2,069

ที่มา : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1, 2555, หน้า 128-129

3.2 แนวทางการดำเนินการจัดการศึกษา ประจำปีงบประมาณ 2555 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 (2555, หน้า 4 – 5) กล่าวถึงแนวทางการดำเนินการจัดการศึกษา ประจำปีงบประมาณ 2555 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ดังนี้

วิสัยทัศน์ ได้แก่ เป็นหน่วยงานที่ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษา ทัวถึง มีคุณภาพ และทุกภาคส่วนมีส่วนร่วม

พันธกิจ

1. ส่งเสริม และพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัย การศึกษาภาคบังคับให้กับประชากรทุกกลุ่มอย่างทั่วถึง และเสมอภาค

2. ส่งเสริมและพัฒนาการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนมีคุณภาพ ได้มาตรฐานการศึกษา มีคุณธรรม จริยธรรม สำนึกในความเป็นชาติไทย มีวิถีชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง รักและภาคภูมิใจในความเป็นอยุธยา

3. ส่งเสริมและพัฒนากระบวนการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับมาตรฐานหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและความสามารถด้านเทคโนโลยีเพื่อเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้

4. พัฒนาระบบบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาล

5. เสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับสถานศึกษาและส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา

เป้าประสงค์

1. ประชากรวัยเรียนทุกกลุ่มได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงและเสมอภาค

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 5 กลุ่มสาระวิชาหลัก สูงขึ้น

3. ผู้เรียนมีคุณภาพได้มาตรฐาน มีคุณธรรม จริยธรรม สำนึกในความเป็นชาติไทย มีวิถีชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง รักและภาคภูมิใจในความเป็นอยุธยา

4. ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา พัฒนาระบบการเรียนการสอนและปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5. สพป. และสถานศึกษามีระบบการบริหารจัดการ ตามหลักธรรมาภิบาล

6. ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

การบริหารการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 มีแนวทางการบริหาร ดังแสดงตามตาราง 4

ตาราง 4 แนวทางในการบริหารการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

กลยุทธ์	นโยบายการปฏิบัติ	ตัวชี้วัดความสำเร็จ
1. พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา	1. พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศของผู้เรียนตามจุดเน้นเป็นรายบุคคล	1. สถานศึกษามีข้อมูลสารสนเทศ คุณภาพผู้เรียน ตามจุดเน้นเป็นรายบุคคล
	2. มีระบบการนิเทศติดตามและรายงานผลเป็นระยะๆ อย่างต่อเนื่อง	2. คุณภาพผู้เรียน 2.1 เด็กที่จบระดับก่อนประถมศึกษาทุกคนมีความพร้อมที่เข้าเรียนชั้น ป.1

ตาราง 4 (ต่อ)

กลยุทธ์	นโยบายการปฏิบัติ	ตัวชี้วัดความสำเร็จ
	3. มีนวัตกรรมที่ส่งเสริมและสนับสนุนคุณภาพผู้เรียนตามจุดเน้น(ด้านหลักสูตรด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการวัดผลและประเมินผล)	2.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน 5 กลุ่มสาระหลักเพิ่มขึ้น 2.3 ความสามารถทักษะและคุณลักษณะของผู้เรียนเป็นไปตามเกณฑ์ของแต่ละช่วงชั้น
		3. สถานศึกษามีนวัตกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามจุดเน้น ดังนี้ 3.1 นวัตกรรมด้านการบริหาร 3.2 นวัตกรรมด้านการจัดการเรียนรู้ 3.3 นวัตกรรมด้านการวัดและประเมินผลผู้เรียน 3.4 มีการนำเสนอ/เผยแพร่ นวัตกรรมการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามจุดเน้น
2. ปลุกฝังคุณธรรม สำนึกในความเป็นชาติไทย วิธีชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	1. ส่งเสริมจิตสำนึกความเป็นไทยการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย และความเป็นอยุธยา 2. ส่งเสริมและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ สังคมศึกษา และประชาธิปไตย	1. ผู้เรียนทุกคนได้รับการพัฒนาให้มีจิตสำนึกความรักชาติ ความเป็นไทย และความเป็นอยุธยา 2. สถานศึกษาทุกแห่ง จัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ สังคมศึกษา และประชาธิปไตยและมีหลักสูตรประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

ตาราง 4 (ต่อ)

กลยุทธ์	นโยบายการปฏิบัติ	ตัวชี้วัดความสำเร็จ
	3. ส่งเสริมสถานศึกษาจัดทำ รายวิชาประวัติศาสตร์ ท้องถิ่น	3. สถานศึกษาทุกแห่ง จัดกิจกรรม เสริมสร้างคุณธรรม
	4. ปลูกฝังคุณธรรม หลัก ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในสถานศึกษา	4. ผู้เรียนทุกคนมีคุณลักษณะที่พึง ประสงค์ตามหลักสูตรการศึกษา ขั้นพื้นฐาน
	5. ส่งเสริมการจัดทำสื่อ และ คู่มือแนวทางการจัดการ เรียนรู้ การวัดประเมินผล เกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม และการดำเนินชีวิตตาม หลักปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียง	5. ผู้เรียนทุกคน ได้รับการพัฒนา ทักษะการดำรงชีวิตที่มีคุณภาพ ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียง
	6. ส่งเสริมการนิเทศ ติดตาม กระบวนการเรียนรู้ การ ปลูกจิตสำนึก ค่านิยม วัฒนธรรมตามหลัก เศรษฐกิจพอเพียงและวิถี ชีวิตประชาธิปไตย	6. สถานศึกษาทุกแห่ง ดำเนินการ ตามนโยบาย 3 D
	7. ส่งเสริมสนับสนุน สถานศึกษาดำเนินตาม นโยบาย 3 D	
3. ขยายโอกาสทาง การศึกษา	1. ส่งเสริมเด็กอายุช่วงปฐมวัย เข้าเรียนระดับก่อน ประถมศึกษา	1. เด็กปฐมวัยที่มีชื่ออยู่ใน ทร.14 ร้อยละ 95 เข้าเรียนระดับก่อน ประถมศึกษา

ตาราง 4 (ต่อ)

กลยุทธ์	นโยบายการปฏิบัติ	ตัวชี้วัดความสำเร็จ
	2. เร่งรัดการเกณฑ์เด็กวัย การศึกษาภาคบังคับ ทุก กลุ่มได้เข้าเรียนทุกคน	2. เด็กวัยการศึกษาภาคบังคับทุกคน ได้เข้าเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และศึกษาต่อมัธยมศึกษาปีที่ 1
	3. เร่งรัด สนับสนุนให้ เด็ก พิการ ด้อยโอกาส เด็กตก หล่น เด็กออกกลางคัน เด็ก ไร้สัญชาติ ได้รับการศึกษา ในรูปแบบที่หลากหลาย	3. เด็กพิการ ด้อยโอกาส เด็กไร้ สัญชาติ ได้เข้าเรียนเพิ่มขึ้น 4. เด็กตกหล่น เด็กออกกลางคัน ลดลงร้อยละ 2 5. ผู้เรียนที่เข้ารับการศึกษาคณะ ได้รับการดูแล ช่วยเหลือจนจบ การศึกษา โดยใช้ระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียน
	4. ส่งเสริมให้ผู้เรียนที่จบ การศึกษาภาคบังคับ ได้ ศึกษาต่อทั้งสายสามัญ และ สายอาชีพ	6. ผู้เรียนที่เรียนจบมัธยมศึกษา ตอนต้น เรียนต่อระดับสูงขึ้น ร้อยละ 80
	5. ส่งเสริมระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียน ให้มี ความเข้มแข็ง	7. ผู้พิการทุกคนที่เข้าเรียน ได้รับการ พัฒนาสมรรถภาพ
	6. สนับสนุนงบประมาณตาม โครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ	8. ผู้เรียนทุกคนได้รับการสนับสนุน การศึกษาโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย สำหรับรายการหนังสือเรียน อุปกรณ์การเรียน เครื่องแบบ นักเรียน กิจกรรมพัฒนาคุณภาพ ผู้เรียน ค่าเล่าเรียน
	7. ติดตาม ช่วยเหลือ การสร้าง โอกาสทางการศึกษา ให้ ดำเนินงานเป็นไปตาม เป้าหมาย	9. สถานศึกษาทุกแห่งได้รับการ ช่วยเหลือเพื่อให้การดำเนินงาน เป็นไปตามเป้าหมาย

ตาราง 4 (ต่อ)

กลยุทธ์	นโยบายการปฏิบัติ	ตัวชี้วัดความสำเร็จ
4. พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งระบบ	1. พัฒนาข้อมูลสารสนเทศเพื่อการบริหารงานบุคคล (P-OBEC)	1. ฐานข้อมูลสารสนเทศเพื่อการบริหารงานบุคคล (P-OBEC) มีความถูกต้องครบถ้วนและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้
	2. พัฒนการบริหารอัตรากำลังและปรับโครงสร้างอัตรากำลังครูและบุคลากรทางการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของสถานศึกษา	2. สพป. สามารถเกลี้ยอัตรากำลังข้าราชการครู จากสถานศึกษาเกินเกณฑ์ไปกำหนดในสถานศึกษาที่ต่ำกว่าเกณฑ์ได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 60
	3. พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้มีความก้าวหน้าในวิชาชีพ	3. ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ร้อยละ 85 มีความพอใจในความมั่นคงของการประกอบวิชาชีพ
	4. ส่งเสริม สนับสนุน ชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้มีจิตสาธารณะ เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	4. ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ในสังกัดทุกคน ได้รับการพัฒนาและสามารถปฏิบัติงานได้ตามเกณฑ์ที่กำหนด ร้อยละ 85
	5. สร้างขวัญ และกำลังใจให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการ	5. สถานศึกษาในสังกัดร้อยละ 80 ได้รับการแก้ปัญหาการขาดอัตรากำลังครูจากผู้มีจิตสาธารณะ ในการช่วยจัดการเรียนการสอน
		6. ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ที่จัดส่งผลงานทางวิชาการ ร้อยละ 80 ผ่านการประเมินผลงานทางวิชาการ

ตาราง 4 (ต่อ)

กลยุทธ์	นโยบายการปฏิบัติ	ตัวชี้วัดความสำเร็จ
5. พัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการ ตามหลักธรรมาภิบาล เน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน	<ol style="list-style-type: none"> ส่งเสริม สพป. และสถานศึกษาให้มีความเข้มแข็งในการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลและแนวทางการกระจายอำนาจ นิเทศ ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเป็นโรง พัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา พร้อมรับการประเมินคุณภาพภายนอก รอบสาม ยกระดับคุณภาพสถานศึกษาขนาดเล็กสู่มาตรฐาน พัฒนาระบบฐานข้อมูลกลาง พัฒนาองค์คณะบุคคลด้วยวิธีการที่หลากหลาย ส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา 	<p>7. ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ</p> <ol style="list-style-type: none"> สพป. และสถานศึกษาทุกแห่ง มีความเข้มแข็งในการบริหารจัดการศึกษา ตามหลักธรรมาภิบาล และแนวทางการกระจายอำนาจ สถานศึกษาประเภทที่ 1 ทุกแห่ง และประเภทที่ 2 ร้อยละ 55 มีความเข้มแข็ง สามารถเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ สถานศึกษาร้อยละ 80 สามารถเบิกจ่ายงบประมาณ ได้ที่ถูกต้องตามระเบียบและทันตามปฏิทินกำหนด สถานศึกษาทุกแห่ง ได้รับการนิเทศติดตามการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ตามจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ศึกษานิเทศก์ทุกคน ใช้การวิจัยเป็นฐานการนิเทศ สถานศึกษาทุกแห่ง มีระบบประกันคุณภาพภายในที่เข้มแข็ง สถานศึกษาขนาดเล็กร้อยละ 80 มีการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ

ตาราง 4 (ต่อ)

กลยุทธ์	นโยบายการปฏิบัติ	ตัวชี้วัดความสำเร็จ
		8. สถานศึกษาที่รับการประเมิน ร้อยละ 90 ได้รับการรับรองคุณภาพภายนอก รอบสาม
		9. องค์กรคณะบุคคลใน สพป. และสถานศึกษา ได้รับการพัฒนา และมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
		10. สถานศึกษาทุกแห่ง ได้รับการสนับสนุนจากทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา
		11. ผู้รับบริการร้อยละ 85 มีความพึงพอใจในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ที่มา : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1, 2554, หน้า 6 – 10

จากตาราง 4 สรุปได้ว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 มีกลยุทธ์ในการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 และตรงตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552 – 2561) 5 กลยุทธ์ คือ 1) พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา 2) ปลุกฝังคุณธรรม สำนึกในความเป็นชาติไทย วิถีชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 3) ขยายโอกาสทางการศึกษา 4) พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งระบบ และ 5) พัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการ ตามหลักธรรมาภิบาล เน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.1 งานวิจัยในประเทศ

จรรยา เทพสาร (2549, หน้า 84-86) ได้วิจัยประสิทธิผลในการปฏิรูปการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาลำปางเขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพในการปฏิรูปการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อแยกตามกรอบงานการปฏิรูปการศึกษาพบว่า การบริหารและจัดการศึกษามีค่าเฉลี่ยในอันดับแรก โดยข้อที่มีประสิทธิผลมากกว่าข้ออื่น คือ คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา อันดับที่สอง คือ การประกันคุณภาพ โดยข้อที่มีประสิทธิผลมากกว่าข้ออื่น คือ การประชาสัมพันธ์ให้ครูและบุคลากรเกิดความตระหนัก เห็นความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา อันดับสาม คือ การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยข้อที่มีประสิทธิผลมากกว่าข้ออื่น คือ การสนับสนุนและส่งเสริมให้ครูมีใบประกอบวิชาชีพ อันดับที่สูง คือ การปฏิรูปการเรียนรู้ โดยข้อที่มีประสิทธิผลมากกว่าข้ออื่น คือ การส่งเสริมสนับสนุนการจัดทำแฟ้มพัฒนางานของผู้เรียน และอันดับสุดท้าย คือ การปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน โดยข้อที่มีประสิทธิผลมากกว่าข้ออื่น คือ การสนับสนุนส่งเสริมให้ครูพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องและเหมาะสมกับผู้เรียน

จารุณี ฐานวิเศษ (2549, หน้า 74-75) ได้วิจัยบทบาทของผู้บริหารในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุราษฎร์ธานี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารและครูมีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุราษฎร์ธานี เขต 3 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานตามหลักการกระจายอำนาจสูงสุด รองลงมาคือหลักการตรวจสอบและถ่วงดุล และหลักการบริหารตนเอง และสำหรับหลักการมีส่วนร่วมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

กุลชญา เทียงตรง (2550, หน้า 77-79) ได้วิจัยการบริหารงานวิชาการตามแนวการปฏิรูปการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โรงเรียนเทศบาลเขตการศึกษา 5 ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการบริหารงานวิชาการตามแนวการปฏิรูปการศึกษาของสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนรายด้านอยู่ในระดับมาก 9 ด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยี การนิเทศการศึกษา การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และการแนะแนวการศึกษา ส่วนด้านที่อยู่ในระดับปานกลาง 3 ด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยคือ การส่งเสริมและ

สนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุติธรรม องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา การส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน และการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น

2. ผลการเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานวิชาการตามแนวการปฏิรูปการศึกษา จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยภาพรวม สภาพการบริหารงานวิชาการตามแนวการปฏิรูปการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็กน้อยกว่าสถานศึกษาขนาดใหญ่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และน้อยกว่าสถานศึกษาขนาดกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

3. สภาพปัญหาและแนวทางแก้ปัญหการบริหารงานวิชาการตามแนวการปฏิรูปการศึกษา ที่พบมากที่สุดในแต่ละด้าน เรียงตามลำดับความถี่จากมากไปน้อย 3 อันดับ ดังนี้ ปัญหาด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น คือ ขาดการประสานงานกับสถานศึกษา และองค์กรอื่น มีแนวทางการแก้ปัญหาคือ สร้างเครือข่ายความร่วมมือในการทำงานวิชาการกับหน่วยงานอื่น และส่งเสริมการประสานงานจัดการฝึกอบรมร่วมกันให้มากขึ้น รองลงมาเป็นปัญหา ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา คือ ครูขาดความรู้ความเข้าใจในการทำวิจัยในชั้นเรียน ทำให้ครูไม่กล้าทำวิจัย เกรงว่างานวิจัยที่ทำไม่ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ แนวทางการแก้ปัญหาคือ จัดอบรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการให้ความรู้ ความเข้าใจ และจัดศึกษาดูงานแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การทำวิจัยบ่อยๆ อย่างต่อเนื่องกับสถานศึกษาอื่น และปัญหาด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ คือ ครูขาดความรู้ความเข้าใจวิธีการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ฝึกให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์ แนวทางการแก้ปัญหาคือ ผู้บริหารควรจัดอบรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ โดยเชิญวิทยากร ผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ มาสาธิต และฝึกปฏิบัติวิธีการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ที่ให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์และลงมือปฏิบัติได้จริง

นิยม เกตุวงศ์ (2550, หน้า 82 - 84) ได้วิจัยความคิดเห็นต่อบทบาทผู้บริหารโรงเรียนเพื่อการปฏิรูปการศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเถิน จังหวัดลำปาง ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนที่มีความสำคัญและจำเป็นมากที่สุดต่อการปฏิรูปการศึกษาด้านต่างๆ คือ

1. ด้านกระบวนการเรียนการสอน ผู้บริหารโรงเรียนควรมีบทบาทในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ครูผู้สอนมีการวิจัยในชั้นเรียน ทำการสอนโดยใช้วิธีการสอนและวิธีการวัดผลที่หลากหลาย ให้มีการจัดระบบข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล ส่งเสริมให้นักเรียนได้พัฒนาความสามารถของตนเองอย่างเต็มศักยภาพ ให้มีการใช้เทคโนโลยีและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาช่วยในการจัดการเรียนการสอน

2. ด้านหลักสูตร ผู้บริหารโรงเรียนควรมีบทบาท ในการจัดให้มีคณะกรรมการวิเคราะห์ และพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง โดยให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น

3. ด้านวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนควรมีบทบาทในการ พัฒนาครู ให้ครูมีมาตรฐานคุณภาพวิชาชีพครู ครูสามารถใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา สร้างแรงจูงใจ โดยการให้สวัสดิการและยกย่องเชิดชูเกียรติครู สร้างความมุ่งมั่นให้ครูและบุคลากรผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาร่วมมือกันปฏิบัติงาน

4. ด้านระบบบริหารและการจัดการ ผู้บริหารโรงเรียนควรมีบทบาทในการสร้างความ มุ่งมั่นให้บุคลากรในโรงเรียนปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ จัดสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน สร้างความร่วมมือกันระหว่างผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ทุกฝ่าย ในการระดมทรัพยากร การวางแผนพัฒนาโรงเรียน (ธรรมนูญโรงเรียน) โดยให้มีการพัฒนา แผนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ใช้แผนพัฒนาเป็นเครื่องมือในการบริหาร โรงเรียน การส่งเสริม สร้างสรรค์ จรรโลง รวมถึงการให้มีคณะกรรมการทบทวนการปฏิบัติงานของโรงเรียน

สวัสดิ์ เวียงอินทร์ (2550, หน้า 69-70) ได้วิจัยความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและ ครูที่มีบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการปฏิรูปกระบวนการเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครู มีความคิดเห็นต่อบทบาทในการปฏิรูปกระบวนการเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” การแสดงบทบาทในการปฏิรูป กระบวนการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ย ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร สถานศึกษาและครูได้ดังนี้ ด้านการส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา ด้านการใช้ภาวะผู้นำ และการจูงใจ ด้านการจัดปัจจัยเกื้อหนุนเพื่อส่งเสริมการปฏิรูปการเรียนรู้ ด้านการประกันคุณภาพ ภายใน ด้านการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม และด้านการเป็นผู้นำทางวิชาการตามลำดับ

ทองดี บุญประสิทธิ์ (2551, หน้า 88-89) ได้วิจัยสภาพการดำเนินงานปฏิรูปการศึกษาของ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการ ดำเนินงานปฏิรูปการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 6 ด้าน คือ ด้านปฏิรูปสถานศึกษา ด้านปฏิรูปหลักสูตรสถานศึกษา ด้านปฏิรูปการเรียนรู้ ด้านการ ปฏิรูปครู ด้านการปฏิรูประบบบริหาร ด้านการปฏิรูประบบทรัพยากรและการลงทุน โดยรวมและ รายด้านอยู่ในระดับมาก ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นสภาพการดำเนินงานปฏิรูปการศึกษาของ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานของข้าราชการครู ไม่แตกต่างกัน ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นสภาพการ ดำเนินงานปฏิรูปการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานความคิดเห็นสภาพการดำเนินงานปฏิรูป การศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามวุฒิ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง .01 ผลการ

เปรียบเทียบความคิดเห็นสภาพการดำเนินงานปฏิรูปการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามประเภทการทำงานไม่แตกต่างกัน ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นสภาพการดำเนินงานปฏิรูปการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามขนาดของโรงเรียน พบว่า ด้านปฏิรูปสถานศึกษา ด้านปฏิรูปหลักสูตรสถานศึกษา ด้านปฏิรูปการเรียนรู้ ด้านการปฏิรูปครู ด้านการปฏิรูประบบทรัพยากร และการลงทุน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง .01 ส่วนด้านการปฏิรูประบบบริหาร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง .05

เดชา บุญสรไชย (2552, หน้า 142-144) ได้วิจัยการดำเนินงานการสอนตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่าตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาทางด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มากที่สุด คือ ด้านการจัดการเรียนการสอนผสมผสานความรู้ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุล รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา รองลงมาคือ ด้านการจัดการเรียนการสอนให้เกิดขึ้นตลอดเวลาทุกสถานที่ มีการประสานร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชน ทุกฝ่ายเพื่อร่วมพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ และอันดับสามคือการฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญเหตุการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ปัญหา และผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นการดำเนินงานการสอนตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครู มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานการสอนตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ไม่แตกต่างกัน ผู้บริหารสถานศึกษาและครู ในโรงเรียนขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน และมีข้อเสนอแนะต่อการดำเนินงานการสอนตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ดังนี้ จัดอบรมเทคนิคการสอนใหม่ๆ จัดหาคอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนการสอนให้พอเพียง และนิเทศการสอนอย่างต่อเนื่อง

สมคิด สกุลสถาปัตยกรรม (2552, หน้า 73-74) ได้วิจัยรูปแบบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มีประสิทธิผลในการปฏิรูปการศึกษาแบบยั่งยืน ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มีประสิทธิผล ประกอบด้วย การสร้างสื่อกลางที่มีศักยภาพ การใช้ความฉลาดทางอารมณ์เป็นฐาน การสร้างแรงบันดาลใจ การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล การกระตุ้นการใช้ปัญญาและการใช้อิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ สำหรับองค์ประกอบของการปฏิรูปการศึกษาแบบยั่งยืน ประกอบด้วย กระบวนการเปลี่ยนแปลงสมดุล ต่อเนื่อง เน้นผู้เรียน ปัจจัยนำเข้ามีพลังขับเคลื่อน ผลผลิตมีคุณภาพ ผลลัพธ์มีคุณภาพเชิงพลวัต บริบทเหมาะสม เอื้อต่อการเรียนรู้แบบพอเพียง

บุญรัตน์ จำยัตร์ (2552, หน้า 75) ได้วิจัยผลของการปฏิรูปการศึกษาต่อครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ผลของการปฏิรูปการศึกษาด้านครูและบุคลากรทางการศึกษาต่อครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 3 โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มาก โดยเรียงลำดับผลที่เกิดขึ้นกับครูจากมากไปหาน้อย คือ ด้านความตระหนักต่อจรรยาบรรณวิชาชีพ ด้านคุณภาพมาตรฐานวิชาชีพ ด้านการจัดทำหลักสูตรและจัดกระบวนการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ด้านการประเมินผล ด้านการรายงานผล และด้านการพัฒนาตนเอง

กานต์พิชชา จุชวานา (2554, หน้า 87-88) ได้ศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552 - พ.ศ. 2561) ในกลุ่มโรงเรียนอำเภอวังน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ผลการศึกษพบว่า บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาต่อการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง ทั้ง 4 ด้าน คือ การพัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ การพัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่ การพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปฏิบัติปานกลาง ส่วนผลการเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารระดับสูง ผู้บริหารระดับกลางและผู้บริหารระดับต้นของสถานศึกษาที่ส่งผลต่อแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง พบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนทั้ง 3 ระดับ ส่งผลต่อแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

ลีฟแมน (Leafman) (ปราณิศา ฉิมมาแก้ว, 2554, หน้า 50) ได้วิจัยคุณสมบัติด้านทักษะของหัวหน้าสถาบันศึกษา ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะด้านทักษะของหัวหน้าสถาบันการศึกษามีอำนาจมาก และการเป็นผู้นำที่ประสบความสำเร็จได้นั้น ผู้นำจะต้องให้ความสนใจในเรื่องเกี่ยวกับอนาคต และสั่งสอนให้ผู้ตามสามารถเป็นผู้นำได้ และอีกประการหนึ่งในการเป็นผู้นำของหัวหน้าสถาบันที่ประสบความสำเร็จคือ การจัดหาบุคลากรที่เป็นผู้นำให้เหมาะสมกับสถาบัน

เจนนิง (Jenning) (ปิยมาศ เต็งชู, 2555, หน้า 62) ได้วิจัยการปฏิรูปการศึกษาของรัฐวอชิงตัน : การเตรียมโรงเรียนในเขต ผลการวิจัยพบว่า การผ่านกฎหมายปฏิรูปการศึกษาได้เกิดสิ่งท้าทายต่อรัฐ 2 ประการ คือ อันดับแรกการจัดทำเอกสารประกอบการศึกษาของเด็กทั้ง 12 ระดับอันดับที่สองคือ การพัฒนาระบบการวัดประเมินผลที่ครูและนักเรียนต้องรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ชี้ให้เห็นถึงวิธีการและเวลาที่ใช้ในการเรียนรู้ของนักเรียน และยังทำให้คำอธิบายชี้แจงกำหนดแนวทางปฏิบัติในการจัดการศึกษาที่จำเป็นของนักเรียนในเขตและโปรแกรมในการ

ฝึกอบรมครู ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ได้ให้รูปแบบแก่นักการศึกษาต่อการเปลี่ยนแปลงแนวทางการศึกษา หรือการวัดผลการเรียนรู้ของนักเรียน

แคลลอน (Kallon) (นาวิน มุกดาภิจ, 2555, หน้า 78-79) ได้วิจัยการปฏิรูปการศึกษาในเมืองเซียร์ราลีโอน ซึ่งดำเนินการตาม โครงการระดับชาติเพื่อเผยแพร่หลักสูตรประถมศึกษาเชิงนวัตกรรมที่ดำเนินการปรับให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น โดยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล 3 แบบ คือ 1) ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปการศึกษาตลอดจนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญจากยูเนสโกและสหประชาชาติ 2) สัมภาษณ์สมาชิก ผู้นำชุมชน ผู้ปกครอง ครู อาจารย์ นิสิตนักศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้อง และ 3) การสังเกตการณ์จัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการประชุมสัมมนา ผลการวิจัยครั้งนี้ยืนยันถึงความก้าวหน้าอย่างชัดเจนของความพยายามในการใช้หลักสูตรที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมของท้องถิ่น นอกจากนี้ยังสะท้อนให้เห็นความร่วมมือของชุมชน นักศึกษา อาจารย์ระดับมหาวิทยาลัย ตลอดจนทั้งครูระดับประถมศึกษา อย่างไรก็ตามยังมีปัญหาบางประการเกิดขึ้นและโครงการจะบรรลุเป้าหมายได้มากนักน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับรัฐบาลในการสนับสนุนในด้านวัสดุอุปกรณ์ ทรัพยากรต่างๆ ตลอดจนการฝึกอบรมควบคุมดูแลอย่างต่อเนื่อง

คลอทซ์ และแดนเนียด (Klotz & Daniel) (อดุลย์ศักดิ์ ยืนนาน, 2555, หน้า 39) ได้วิจัยการเตรียมกำลังสำหรับการสร้างหลักสูตรของผู้บริหารสถานศึกษา ที่สอดคล้องกับความเคลื่อนไหวในการปฏิรูประดับชาติ ผลการวิจัยพบว่า ควรต้องหลีกเลี่ยงการบริหารงานที่มีบุคคลเป็นศูนย์กลาง แต่เน้นการเรียนรู้ด้วยการกระทำและบทวนทิศทางการคุณลักษณะความเป็นมืออาชีพสำหรับผู้บริหาร เน้นความคิดสร้างสรรค์ ริเริ่มของผู้บริหารสถานศึกษา ขั้นตอนการเรียนการสอน วิธีการสอน การประเมินผลนักเรียน และการประเมินผลหลักสูตร

มิฟซัด (Mifsud) (ปิยมาส เต็งชู, 2555, หน้า 61) ได้วิจัยการปฏิรูปการบริหารการศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบของมอลตาและไอร์แลนด์เหนือในทัศนะของครูใหญ่ ผลการวิจัยพบว่า วิธีการในการพัฒนาการบริหารโรงเรียนของครูใหญ่ที่สอดคล้องกันทั้งสองประเทศคือการสร้างแบบฝึกการวิจารณ์เปรียบเทียบ การสังเคราะห์องค์ประกอบของผลสะท้อนในภาวะผู้นำของผู้บริหารและการปฏิรูปการศึกษา ผู้วิจัยได้เสนอแนะว่า การปฏิรูประบบบริหารนั้นเกินภาระที่ผู้บริหารจะรับคนเดียวได้ ต้องมีชุมชนเข้ามาช่วยเหลือ

ซิมคินส์ (Simkins) (อดุลย์ศักดิ์ ยืนนาน, 2555, หน้า 39-40) ได้วิจัยการบริหารการศึกษาในการปฏิรูปการศึกษาของประเทศอังกฤษและเวลส์ ผลการวิจัยพบว่า การเปลี่ยนแปลงนี้เชื่อมโยงในกรอบการบริหารที่เริ่มมีส่วนสำคัญในส่วนของรัฐบาล การเปลี่ยนแปลงเริ่มจากการบริหารโรงเรียนและวิทยาลัยที่เป็นผลมาจากการปฏิรูปที่กำหนดโครงสร้าง ตามด้วยการสรุปโดยทั่วไปที่

เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบที่มีผลกระทบต่อประสพการณ์ต่างๆ ของสถาบัน สิ่งที่เปลี่ยนแปลงในการปฏิบัติการบริหาร ได้แก่ การแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม บทบาทของผู้บริหารระดับกลางและโครงสร้าง และการบริหารบุคลากรได้มีการวิเคราะห์เนื้อหาใหม่

โซลูบอส (Zolubos) (นาวิน มุกดาจิก, 2555, หน้า 78) ได้วิจัยผลกระทบของกฎหมายการปฏิรูปการศึกษา ค.ศ.1993 ต่อผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาในรัฐแมสซาชูเซตส์ สหรัฐอเมริกา โดยกรรมการสภาโรงเรียนมีบทบาทในการปฏิรูปให้เป็นไปตามกฎหมายดังกล่าว โดยเน้นระบบการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมคือ ให้นักลกรเข้ามามีส่วนร่วมการปฏิรูปการศึกษาของโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารซึ่งมีความแตกต่างกันในเรื่อง อายุ เพศ และระดับการศึกษา จะส่งผลกระทบต่อในด้านต่างๆ ไม่แตกต่างกัน ในขณะที่ผู้บริหารที่มีประสพการณ์ในการบริหารต่างกัน จะส่งผลกระทบต่อในการปรับปรุงโรงเรียนที่แตกต่างกัน